

УДК: 330.341

DOI:10.5281/zenodo.11926594

О.В. Бухало, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Розроблена нами методика створення інноваційно-інвестиційних проєктів дозволяє підвищити ефективність виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції, але ми хотіли б також зосередити увагу на виробництві органічної продукції, що в свою чергу сприятиме підвищенню прибутку підприємств за рахунок збільшення цін на екологічно чисту продукцію.

Особливого значення, в цьому напрямі, набуває дослідження можливостей біологізації сільськогосподарського виробництва.

За поглядами науковців на вирішення цієї проблеми слід застосовувати органічне землеробство, технології і технологічні процеси, перш за все, для стабілізації виробничих систем, зниженню залежності від техногенних факторів і, таким чином, підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції. Необхідно замінити хіміко-техногенні ресурси альтернативними маловитратними заходами, які базуються на природному самовідновленні. У зв'язку із цим «ідеальною є модель виробничої системи із замкнутим виробничим циклом та високим рівнем рециркуляції біогенних елементів, коли відходи одного технологічного процесу є сировиною або базою для наступного при відносно невисоких витратах антропогенної енергії» [1, с. 15]. Вчені вважають, що «слід у стислі терміни визначити вклад та співвідношення біологічних і техногенних факторів у розвиток агросфери як на ближню, так і віддалену перспективи, розробити моделі енергозберігальних ґрунтозахисних систем землекористування, які базуватимуться на досягненнях науки, в тому числі новітньої біотехнології, космічної інформації про стан ландшафтів, ґрунтового покриву і посівів» [2, с. 40].

Ми поділяємо погляди тих науковців, які вважають, що подальша інтенсифікація землеробства як шлях підвищення продуктивності багато в чому до умов України непридатна. У сучасному розумінні слід посилити тенденцію до переходу на технології, які ґрунтуються на зменшенні питомої ваги найбільш енергоємних процесів, у тому числі на мінімізації обробітку ґрунту, інтенсивне використання біологічного азоту, застосування різних комплексних добрив, які забезпечуватимуть

високий коефіцієнт їх засвоєння рослинами, використанні досягнень біотехнології, біопрепаратів та ін.

У світі між цим підвищуються процеси інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, збільшується внесення мінеральних добрив, бо стоїть мета забезпечити населення планети продуктами харчування. Обсяги мінеральних добрив та пестицидів під час вирощування сільськогосподарських культур у нашій державі свідчить про значне зменшення їх кількості.

В Україні після періоду інтенсифікації однак притаманний поступовий перехід до впровадження органічного землеробства, що викликано соціально-економічною ситуацією. Ми впевнені, що необхідно розробити такі системи землеробства, які б у повній мірі, ураховували економічні і ресурсні можливості сільськогосподарських підприємств. Використання органічної системи землеробства здійснюють все більше країн, розуміючи важливість споживати екологічно чисту продукцію.

Щодо пропозиції вважати органічне землеробство єдиною системою для всіх господарств, незалежно від природної родючості земель та вирощування продукції в усіх природно-економічних зонах України слід відмітити, що такі умови ще не настали.

Відповідно до європейського стандарту в рамках Постанови Ради ЄС № 834/2007 від 28 червня 2007 р., органічне виробництво подано як система господарювання, яка поєднує в собі найліпші практики з огляду на збереження навколишнього середовища, рівень біологічного різноманіття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного виробництва [3].

У результаті проведеного дослідження нами було запропоновано впровадити у виробництво декілька інноваційно-інвестиційних проектів виробництва основних сільськогосподарських культур. У якості приклада, розроблено проект, націлений на виробництво соняшнику, який дає змогу забезпечити збільшення його обсягів.

Економічна ефективність розробленого проекту полягає в збільшенні обсягів виробництва соняшнику, підвищенні конкурентоспроможності, за рахунок оптимізації витрат на виробництво. Результатом реалізації проекту є отримання чистого приведенного доходу у розмірі 433,9 тис.грн та покращення фінансового стану досліджуваного підприємства. З'ясовано, що недосягнення очікуваних результатів може бути лише внаслідок настання виробничих ризиків, ймовірність яких є досить високою.

За реалізацією проекту заплановані явні вигоди. Такі, як збільшення обсягу виробництва продукції, зменшення собівартості, поліпшення якості отримання прибутку, створення нових робочих місць. До інших переваг можна віднести покращення умов праці, підвищення кваліфікації працівників, оптимальне використання землі.

Зростання внесення мінеральних добрив та засобів захисту рослин у світі негативно впливає не тільки на земельні ресурси, а і на якість виробленої продукції. Європейські країни вже тривалий час впроваджують органічне землеробство (Польща, Німеччина, Франція та ін.). В Україні за період 2019–2022 рр. площа органічних земель збільшилася на 11,7 %, їх частка у загальній площі у 2022 р. склала 0,65 га, що більше на 10,2 % порівняно з 2019 р. Світова тенденція розвитку органічного землеробства передбачає ведення його на невеликих земельних ділянках, але в Україні воно набуло поширення переважно у великих сільськогосподарських підприємствах.

На підставі узагальнення наукової інформації з'ясовано, що традиційна система внесення добрив є нераціональною. З метою підвищення ефективності вирощування сільськогосподарських культур нами обґрунтовано проект «вермигосподарства», в якому передбачається виробництво біогумусу (вермикомпосту) для покриття потреб в органічних добривах для вирощування окремих сільськогосподарських культур (озимої пшениці, ярого ячменю, кукурудзи на зерно та соняшнику). При цьому за технологічною картою з виробництва біогумусу (вермикомпосту) способом «розселення» каліфорнійських дощових черв'яків у буртах розроблено два варіанти організації «вермогосподарства».

Біогумус являє собою альтернативний засіб у вирішенні питань органічного живлення рослин. На відміну від традиційних видів добрив, до яких відносять різні види гною за походженням та ступенем мінералізації, він забезпечує більш сприятливі умови для рослин.

Інформаційні джерела

1. Грунтозахисна біологічна система землеробства в Україні: Монографія / За ред. Шичули М.К.; НАУ – К.: «ОРАНТА», 2000. – 389 с.
2. Грунтозахисна біологічна система землеробства в Україні: Монографія / За ред. Шичули М.К.; НАУ – К.: «ОРАНТА», 2000. – 389 с.
3. Довідник стандартів ЄС щодо регулювання органічного виробництва та маркування органічних продуктів. – Кн. 1 / За ред. Є. Милована, С. Мельника, О. Демидова [та ін.]. – Л.: ЛА «Піраміда», Федерація органічного руху України, 2008. – 204 с.